

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar

DOI: 10.31455/asya.684728 / Year: 4 - Number: 11, p. 49-57, Spring 2020

ZAMAN BİSİKLETİ FANTASTİK ÇOCUK ROMAN SERİSİNİN KÜLTÜREL ÇÖZÜMLEMESİ CULTURAL ANALYSIS OF "THE TIME BICYCLE" FANTASTIC CHILDREN NOVEL SERIES

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
04.02.2020

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
31.03.2020

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
31.03.2020

**Asya'dan
Avrupa'ya
Uluslararası
Sosyal Bilimler
Dergisi**

Nihat Kavan
Yüksek Lisans Öğrencisi / Siirt
Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim
Dalı
nihat_kavan@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-1700-107X>

Doç. Dr. Erhan Akın
Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
erhanakin49@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-2372-9331>

Öz

Çocuk edebiyatı; milli ve manevi kültürün kuşaklara aktarılmasında büyük rol oynamaktadır. Günümüzde bu durumun fark edilişi ile çocuk edebiyatı çalışmaları hız kazanmış ve günümüz yazarları bu alana yönelerek kültürün çocuklara aktarılmasında çocuk edebiyatını etkili kullanmaya başlamışlardır. Çocuklar; eserlerde yer alan kültürel değerler ile içinde yaşadıkları toplumu ve coğrafyayı yakından tanıma imkânı bulabilmekte ve bu sayede daha bilinçli bireyler olabilmektedirler.

Bilgin Adalı eserlerinde çocukların hayal ve duygu dünyalarına seslenerek onlara; bilgi vermekte, toplumsal değerleri sezdirmekte, macera ruhu aşulamakta ve içinde yaşadıkları kültürü tanıma imkânı sunmaktadır. Bunu yaparken eserlerinde geçmiş ve geleceği sentezleyerek çocuklara aktarmaktadır. Günümüz çağdaş çocuk edebiyatı yazarlarından Bilgin Adalı'nın eserleri ile ilgili yapılan bu çalışmada Bilgin Adalı'nın Zaman Bisikleti adlı üç ciltlik fantastik çocuk roman serisinde yer alan kültürel unsurların çocuklara aktarımı tespit edilmeye çalışılmış, tespit edilen unsurlar örnek cümlelerle sunulmuştur. Çalışma materyali olarak ele alınan kitaplar hakkında veriler sunulmuştur. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme metodu ile veriler elde edilmiştir. Sonuç olarak çalışma kapsamında yazarın Zaman Bisikleti 1, Zaman Bisikleti 2-Geçmişten Gelen Konuklar ve Zaman Bisikleti 3-Zamanda Kaza adlı romanlarındaki kültürel unsurlar çözümlenmiş olup yazarın kültürel unsurları sıklıkla kullandığı ve romanların çocuklara tavsiye edilebilecek nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapıtlardaki fantastik kurgu, fantastik çocuk kitapları için yapılan sınıflama temelinde incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda ise çocuk alan yazını ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Adalı, Zaman Bisikleti, Çocuk Edebiyatı, Kültür, Çözümleme

Abstract

Children's literature; plays a major role in the transfer of national and spiritual culture to generations. Today, with the realization of this situation, children's literature studies gained speed and today's writers turned to this field and started to use children's literature effectively in transferring culture to children. Children; With the cultural values in the works, they have the opportunity to get to know the society and geography in which they live and thus, they can become more conscious individuals.

In her works, Bilgin Adalı addressed the imagination and emotional worlds of the children; It gives information, senses social values, instills an adventure spirit and offers the opportunity to get to know the culture they live in. While doing this, he synthesizes the past and the future in his works and transfers them to the children. In this study on the works of Bilgin Adalı, one of the contemporary contemporary children's literature writers, the transfer of cultural elements in the three-volume fantastic children's novel series of Bilgin Adalı to children was tried to be determined, and the determined elements were presented with sample sentences. Data on the books considered as study material are presented. In the research, data were obtained with the document analysis method, which is one of the qualitative research methods. As a result, within the scope of the study, the cultural elements in the novels of the author's Time Bike 1, Time Bike 2-Guests from the Past and Time Bike 3-Time Accident were resolved, and it was concluded that the author frequently used the cultural elements and the novels were recommended to children. Fantastic fiction in the works has been studied on the basis of the classification made for fantastic children's books. As a result of the study, suggestions were made regarding the child literature.

Key Words: Adalı, Time Bike, Children's Literature, Culture, Analysis

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Kavan, N. ve Akın, E. (2020). Zaman Bisikleti Fantastik Çocuk Roman Serisinin Kültürel Çözümlemesi. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year: 4, Number: 11, Spring, p. 49-57.

GİRİŞ

Kültür, ortak bir coğrafyada yaşayan insanların karşılıklı oluşturdukları kurallar, gelenek, görenekler ve yaşayış tarzını içselleştirmelerdir. Kültürün kapsamı ve tanımları çok geniştir. Yaklaşık olarak bilinen üç yüzün üstünde kültür tanımı olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan en kabul gören tanım ise Karl Marx'ın tanımıdır. Karl Marx kültürün sadece insan ilişkileri ile değil somut olan maddelerle; eşya, yiyecek, içecek gibi ve soyut olan; düşünceler, sözler, duygular gibi birçok unsuru barındırdığını belirtmektedir. Kültürü diğer insan davranışlarından ayıran en belirgin özellik ise şüphesiz bilinçli birtakım kuralları barındırmasıdır. Örnekleriyle Türkçe Sözlükte ise (2002, 1826) kültür, aynı toprak parçası üzerinde yaşayan ve ortak bir geçmişi paylaşan, tarihi ve toplumsal bir bağ ile birbirine bağlı insanların fikir ve sanat düşüncelerini, maddi ve manevi değerlerini kuşaktan kuşağa aktarmada kullandıkları araçların tamamı olarak nitelendirilmektedir. Bir kişinin değerlendirme, zevk ve benimsediği bilgi ve donanımların öğrenme yolu ile geliştirilmesine kişisel kültür denir. Bireyin herhangi bir sahadaki bilgi birikimini anlatmak için de kültür sözcüğü kullanılır.

Kültürel unsurlar ise her toplumun içerisinde doğal olarak ortaya çıkma eğilimi gösteren, ait olduğu kültürün özelliklerini yansıtan olgulardır. Kültürel unsurlar kültürün topluma yansıyan biçimi olmalarının yanı sıra toplumsal ilişkileri geliştirmektedirler. İnsanlar olay ve durumlara gözleriyle gördükleri ile değerlendirmek yerine, kültürel semboller üzerinden yaklaşmaktadır (Arı, 2016: 168).

Çocuk gelişimini olumlu desteklemesi itibarıyla, birçok öğrenme aracı bulunmaktadır. Bunlardan biri de özellikle çocukların başta duygu gelişimi olmak üzere diğer gelişim alanlarını da olumlu yönde etkileyen, çocuk edebiyatıdır (Sönmez, 2012: 28). Çocuk edebiyatı, ilk çocukluk döneminden ergenlik dönemine değin bu süreçler arasındaki yaşam döneminde çocukların anlama, algılama, yorumlama düzeyleri ile gelişimlerine uygun olarak hazırlanmış; çocukların duygu, düşünce ve hayal dünyalarını besleyip okuma kültüründen haz almalarını sağlayan yazılı, görsel ve dilsel ürünlerin tamamına verilen isimdir (Sever, 2012: 27).

Çocuk edebiyatı kavramı 20. yüzyılda ilk olarak İngiltere'de ortaya çıkmış ve 1950'li yıllarda kullanılmaya başlanan bir tabir olmuştur. Çocuk edebiyatının ne anlama geldiğini ne demek olduğunu bilmek için öncelikli olarak çocuk ve edebiyat kavramlarının ne anlama geldiklerini bilmekte fayda vardır. Zira çocuk edebiyatı eski dönem yazarları tarafından üstünde pek durulmamış, sınırları bilinmeyen, bilimle iç içe olan yeni bir alandır. TDK'ye göre çocuk, bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan kız veya erkek çocuk anlamına gelmektedir (TDK, 2019). Edebiyat ise duygu, düşünce ve hayallerin yazılı veya sözlü olarak aktarılmasıdır (TDK, 2019). Tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere çocuk edebiyatı gelişme çağındaki bireylerin edebi ihtiyacını karşılayan bir alan olarak vuku bulmuştur (Akbaş, 2009: 2). Çocukların dilsel problem çözme becerilerinde çocuk edebiyatı ürünlerinin etkili olduğu hep söylenmiştir (Sönmez, 2019).

İstendik yönde bilinçli ve nitelikli bir toplum oluşturmak için eğitimin öneminin anlaşılması ile çocuklara ve çocukların eğitime verilen değer artmıştır. Zira çocuklara verilecek eğitim ile topluma daha bilinçli ve nitelikli bireyler kazandırmak kalıcı olacaktır. Bu fark ediş beraberinde çocuk edebiyatına yönelimi arttırmış ve günümüz yazarlarını bu alana sevk etmiştir. Böylece geleceği inşa etmenin en etkili mekanizması olarak görülen çocuklar için çocuk edebiyatı alanı genişlemiş ve çocuk edebiyatı eserleri çoğalmıştır. Bu eserler sayesinde çocukların dünyaya gelmesi ile birlikte "düşünmeden başlayıp konuşmaya kadar uzanan süreçteki dilin kendisine özgü çalışma mekanizmasına (Sönmez vd., 2017)" katkı sunulmaya başlanmış ve dilsel sorunların üstesinden gelinmeye çalışılmıştır.

Toplumun kültür yapısını ve birikimlerini barındıran çocuk eserlerinden de faydalanmak çocukların milli benliklerini ve içinde buldukları toplumu tanımalarını sağlamaktadır. Çocuklar için yazılan eserlerin çocuklara doğrudan ve dolaylı olarak toplumsal kültür öğelerini aktararak toplumsal kişilik ve kimlik edindirmede önemli bir rolü vardır. Çocuk romanları bu bağlamda ele alındığında çocukların hayata hazırlanmasında ve içinde buldukları topluma uyum sağlamalarında oldukça önemlidir. Alpöge (1997), günümüzde çocuk romanlarının çocukların ihtiyaçlarına cevap vermeye başladığını belirtmiş ve romanların, çocukların hayal gücünü genişletmeye yönelttiğini, sevgi duygusunu pekiştirmeyi, arkadaşlık kavramını sevdirmeyi, başarı duygusunu kamçılama, bağımsızlık duygusunu geliştirmeyi amaçladığını ifade etmiştir.

Bu araştırmanın amacı çocuk romanlarının çocuklara kültürü aktarmada işlevlerini belirleyip incelemektir. Bu bağlamda Bilgin Adalı'nın Zaman Bisikleti adlı 3 ciltlik çocuk romanı serisinden hareketle çağdaş yazarların eserlerini ele alırken çocuklara kültür bilincini ve aktarımını ne sıklıkla ve ne düzeyde kullandıkları, yazarların kültürü aktarırken eserlerini çocuk seviyesine uygun olarak ele alıp

almadığı, çocuklara içinde buldukları kültürü tanıtip tanıtmadığı gibi alt amaçların yanında eserlerin dil ve eserlerde bütünlük olup olmadığı amaçlara cevap aranmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda araştırmacılar tarafından ortak kaniya dayanılarak aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

1. Romanların dili çocuk okura uygun mudur?
2. Romanlar arasında bir bütünlük var mıdır?
3. Yazar romanlarında fantastik unsurları işlerken gerçekle bağlantı kurmuş mudur?
4. Romanlarda kültürel değerler ele alınmış mıdır?
5. Romanlarda milli kültüre değinilmiş midir?
6. Romanlarda tarihi kültür kaynaklarına, şahıs ve eserlere değinilmiş midir?
7. Romanlarda halkın geleneklerine, inanışlarına ve yaşayış biçimine değinilmiş midir?

YÖNTEM

Yapılan çalışmanın amacı çağdaş çocuk edebiyatı yazarlarından olan Bilgin Adalı'nın Zaman Bisikleti 1, Zaman Bisikleti 2-Geçmişten Gelen Konuklar ve Zaman Bisikleti 3-Zamanda Kaza fantastik türünde olan roman serisini kültürel unsurlar ışığında inceleyip çözümlenektir. Bu çalışma ile beraber çağdaş Türk yazarlarının çocuk yazınına katkıları ile kültürel unsurları çocuk okura aktarma çalışmaları ön plana çıkartılmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi olan doküman analiz modeli kullanılmıştır. "Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip belirlenebilmesidir" (Karasar, 2009). Turgut'a göre ise (2012) doküman incelemesi, nitel araştırmalarda yazılı ve görsel materyallerin araştırma problemiyle ilişkili olarak çalışmaya dâhil edilmesi hedeflenen araştırma konusu ile ilgili analiz yapılmasına imkân sağlar. Doküman analizi; dokümanlara ulaşma, orijinalliği kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ile veriyi kullanma olmak üzere beş aşamada yapılabilir. Doküman analizi yöntemiyle incelenen bu eserlerin ait oldukları kültürel unsurlar ve bunların aktarım biçimleri incelenmiştir. Eserlerde yer alan dil, coğrafya, tarih, hekimlik, yeme-içme kültürü, gelenek-görenekler, oyunlar ve toplumsal değerlerden oluşan tespitler örnek cümleler dahilinde çalışmada yer almıştır. Çalışmanın sonunda tespit edilen unsurlarla ilgili değerlendirmelerde ve önerilerde bulunulmuştur.

ÇALIŞMA MATERYALİ

Serinin birinci kitabı olan Zaman Bisikleti 1 adlı romanda eserin ana kahramanı olan Baba (Yazar), Antalya'nın Karain Mağarası'na yaptığı bir belgesel çekiminden etkilenerek evinde Yağmur ve Damla isimli kızları ile geçmişe yolculuk yapmaya karar verir. Bunun için kızları bilgisayar sistemi ile pedalla zaman içerisinde ileri-geri giden bir makine yaparlar ve buna Zaman Bisikleti adını verirler. Bu makine sayesinde yüz bin yıl önceki olan Taş Devri'ne gidip Çuka ve Anin adında Antalya'nın Karain Mağarası'nda yaşayan iki kardeşi ve kabilelerini gözlemlerler. Çuka çok zeki ve sürekli kabilesine faydalı olmaya çalışan yenilikçi tipi temsil eder. Anin ise ağabeyi Çuka'ya yardım eden, onu zor durumlardan akli ve mantığı ile kurtaran küçük kardeş tipini temsil eder. 112 sayfa ve 14 bölümden oluşan romanın her bölümünde Çuka ve Anin'in yaptıkları sapan, mızrak ve baltayı keşfetmek, köpekleri evcilleştirmek gibi yeni buluşları hem kabilelerini hem zaman yolcularını hayretler içinde bırakarak insanların ilk ataları hakkında bilgi vermektedir.

Serinin ikinci kitabı olan Zaman Bisikleti 2-Geçmişten Gelen Konuklar adlı romanda eserin ana kahramanı olan Baba ve kızları olan Yağmur ile Damla birinci kitapta olduğu gibi yine günümüzden yüz bin yıl öncesine yolculuk ederler. Bu yolculuklarından birinde Taş Devri'nde Karain Kabilesinde yaşayan Çuka ve Anin kardeşlere yakalanıp bu kardeşleri kendi çağlarına getirirler. Kendi dönemlerinden yüz bin yıl sonrasında giden Çuka ve Anin gördükleri karşısında korku ile merak arasında bocalarlar. 92 sayfa ve 11 bölümden oluşan romanda Çuka'nın kendi devrine döndüğünde yanında götürdüğü bir ayna ile tarihin değişmesini düzeltmeye çalışan zaman yolcularının başından geçenler anlatılmıştır.

Serinin son kitabı olan Zaman Bisikleti 3-Zamanda Kaza adlı romanda Baba, eşi Elif ve kızları Yağmur ile Damla diğer romanlarda olduğu gibi geçmişe yolculuk yapmaya karar verirler. Ancak bu defa asıl amaçları yazarımızın babasını yani ana kahramanımız, Baba'nın babası olan Yağmur ve Damla'nın dedesini görmeye gitmektir. Bunun için zamanda fazla geriye gerek kalmadan otuz yıl kadar öncesine bir yolculuk yapıp başarıyla bunu yerine getirirler. Dönemleri esnada yeniden yüz bin yıl öncesine gitme fikri akıllarına düşer ve yüz bin yıl öncesine pedal çevirirler. Bu sırada ansızın Zaman Bisikleti bir kaza

sonucu bozulur ve Çuka ile Anin'in yaşadıkları zamana hapsolurlar. 102 sayfa 13 bölümden oluşan romanda günümüzden yüz bin yıl önceki Karain'de kahramanların geleceğe dönme çabaları ve başlarından geçen olaylar anlatılmaktadır.

VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırmada veri toplama aracı olarak Bilgin Adalı'nın Zaman Bisikleti 1, Zaman Bisikleti 2-Geçmişten Gelen Konuklar ve Zaman Bisikleti 3-Zamanda Kaza adlı kitapları taranarak kültürel unsurları içerip içermedikleri, ne sıklıkla içerdikleri, çocuk seviyesine uygunlukları, tüm ciltlerde de bu unsurların barındırılıp barındırılmadığı vd. nitelikler araştırılmış, elde edilen verilerin kültürü aktarmadaki işlevleri incelenmiştir. Bu unsurlar durum ve içerik özellikleri dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Belirlenen ölçütlere yönelik olarak tarama sonucu elde edilen veriler analiz edilirken, araştırmacılar tarafından oluşturulan şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Romanların dili çocuk okura uygun mudur?
2. Romanlar arasında bir bütünlük var mıdır?
3. Yazar romanlarında fantastik unsurları işlerken gerçekle bağlantı kurmuş mudur?
4. Romanlarda kültürel değerler ele alınmış mıdır?
5. Romanlarda milli kültüre değinilmiş midir?
6. Romanlarda tarihi kültür kaynaklarına, şahıs ve eserlere değinilmiş midir?
7. Romanlarda halkın geleneklerine, inanışlarına ve yaşayış biçimine değinilmiş midir?

Bu kapsamda araştırmacılar tarafından oluşturulan yukarıdaki soruların cevapları doküman incelemesi yapılarak tek tek romanlarda aranarak ayrı ayrı yorumlanan bulgular, bulgular kısmında sunulmuştur. Bulgular oluşturulurken araştırmacılar tarafından ortaklaşa kabul edilen sonuçlar eklenerek ihtilafa düşülen bulgular çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Cevap aranan bu sorulara ilişkin bulgulardan hareketle araştırma, çocuk alan yazınına roman türü ile kültürü aktarmada daha etkin ve verimli katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya konu olan sorulara yönelik ulaşılan cevaplara yer verilmiştir. Ulaşılan cevaplar araştırma sonuçları doğrultusunda açıklanmıştır:

1. “Romanların dili çocuk okura uygun mudur?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum

Romanlar çocuk okura yönelik hazırlandığı için kullanılan dil de her kesimden okurun zorlanmadan anlayabileceği açık ve sade bir İstanbul Türkçesidir. Romanların hiçbirisinde yöresel ağız özellikleri veya konuşma biçimleri yer almamıştır. Serinin yazılış gayesi çocuk ve çocuk edebiyatı olduğu için çocuklarda dil bilincini ve dil sevgisi geliştirmeyi, Türkçenin zengin dil olanaklarını sunmayı yazar başarılı bir şekilde sağlamıştır.

2. “Romanlar arasında bir bütünlük var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum

Yazar romanlarını yazarken birbiri ile bağlantılı farklı olay örgüleri içeren bir seri oluşturmuştur. Bir romandan diğerine geçerken kopukluk oluşmadan okunabilmektedirler. Romanlar; bir serisinin parçaları olmalarına karşın ayrı ayrı okunmalarında da herhangi bir bocalama ya da anlaşmazlık oluşmamaktadır. Nitekim yukarıda da bahsedildiği üzere romanların ana teması icat edilen bir makine ile geçmişe yapılması planlanan yolculuktur. Değişen sadece farklı amaçlarla geçmişe yolculuk yapmak olduğundan bu da kitapların serinin dışında okunmasını mümkün kılmaktadır

3. “Yazar romanlarında fantastik unsurları işlerken gerçekle bağlantı kurmuş mudur?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum

Olaylar yazarın başından geçen gerçek durumların kurgulanarak fantastik bir şekilde sunulması ile oluşturulmuştur. Türk edebiyatında genel anlamda fantastik eserlere yönelim yetişkinlerde az olmasına karşın çocuk okurlarda biraz daha fazladır. Nitekim eski dönem Türk edebiyatı eserlerine bakılınca fantastik eserler pek azdır. Çağdaş yazarlar ise yeni yeni fantastik içerikler oluşturma yönelimi göstermektedirler. Bilgin Adalı ise eserlerini oluştururken düş ile gerçek arasında bağlantı kuran bir yapıda büyüü gerçeklik tarzıyla oluşturmuştur. Büyüü gerçeklik akımında yazar, yaşanmış gerçek olaylardan esinlenerek bu olayları düş ile harmanlayıp fantastik ile gerçek arasında yeni bir akım vuku eder. Zaman Bisikleti'nde de yazar, büyüü gerçeklik akımında olduğu gibi yaşamış olduğu gerçek olaylarla hayal dünyasından hareketle eserlerini oluşturmuştur. Şu cümleleri vermek yerinde olacaktır “...İnsanların yaşadığı Karain Mağarası'nın az ötesindeki bir kayanın arkasındayız.” (Adalı, 2019; C.I, S.14), “Beldibi, Karain'e 40-50 km uzakta, deniz kıyısında bir yerdir.” (Adalı, 2019; C.I, S.36).

Örneklere olduğu gibi yazar gerçekte var olan coğrafi yerlerden hareketle kendi memleketi olan Antalya yöresinin yüz bin yıl önceki halini hayal gücü ile zenginleştirip kurgulayarak anlatır.

4. “Romanlarda kültürel değerler ele alınmış mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum

Çocuk edebiyatına yönelik yazılan eserlerin taşınmaları gereken önemli noktalarından birisi de çocuklara içinde yaşadıkları toplumun milli vasıflarını aktarmaktır. Bu vasıflar çocuklara içinde yaşadığı toplumu daha yakından tanıma ve bütünleşme imkânı verir. “*Dostsanız, gelin kabilemle tanıştırayım sizi...*” (Adalı, 2019: C.II, S.17) örneğinde toplumun sıcakkanlılık özelliği vurgulanmakla beraber “*Baba! Anın bana bu koşeyi veriyor. Alabilir miyim?*” (Adalı, 2019: C.II, S.20) örneğinde de Yağmur’la tanışan ilkel Anın adlı kızın Yağmur’a hediye vererek hediyeleşme, sıcakkanlılık ve samimiyet özellikleri gösterdiği görülmektedir. Romanlarda çeşitli örnekleri bulunan toplumsal değerlerden bazıları şöyledir “*“Hoş geldiniiz!” diye bağırır heyecanla.*”, (Adalı, 2019: C.II, S.25), “*Elif engel olmak istediye de “birlikte yaparsak. İş çabuk biter...”*” (Adalı, 2019: C.II, S.30), “*Adnan emmimle yengemi, Deniz’i, Can’ı bir, bilemedin iki saat görürüz, son uçağa da zor yetişiriz.*” (Adalı, 2018: C.III, S.8). Verilen örnek cümlelerde hediyeleşme, sıcakkanlılık, misafirperverlik, yardımlaşma, sila-i rahim gibi toplumun karakteristik özelliklerine sıkça yer verilmiştir.

Yazar romanlarını çocuklar için yazdığı üzere gerek kültürel olsun gerek toplumsal olsun hayvan sevgisini de çocuklara benimsetmek adına eserlerinde yer vermiştir. Verilen şu örnek cümleler yazarın hayvan sevgisi ile ilgili değer yargılarını ve Türk toplumunun hayvan sevgisini yansıtmaktadır “*Çünkü onu dilediğim gibi eğitip evcilleştirebilirsem, benim en yakın dostum olacak.*” (Adalı, 2019: C.I, S.75), “*Köpeğimiz Bambi benden yana oy kullansa bile, aile cumhuriyetimizde üçe karşı iki yenilmiş durumdaydım.*” (Adalı, 2019: C.II, S.11) ve “*“Biliyorum,” dedi Anın, “benim de köpeklerim var. Dostla İkinci...”*” (Adalı, 2019: C.II, S.26). Eserlerde yazar kendisinin, çocuklarının ve Karain halkının hayvan sevgisinden bahsederek hayvanların hem büyükler hem de küçükler tarafından sevilip korunması, değer verilmesi ve ne kadar sevgiye muhtaç olduklarını göstermesi üzerinde durmuştur. Kültürel perspektiften bakıldığında Türk toplumunun hayvan sevgisini yansıtmaları bakımından önemlidir.

5. “Romanlarda milli kültüre değinilmiş midir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum

Romanlarda yazar, Antalya’da yaşamakta olan ailesini anlatırken onları Türk kültürüne özgü milli değerlerle kuşatmıştır. Baba’nın ailesi (yazar burada kendisini anlatmıştır, romanlarda Baba karakterinin özel bir ismi olmadığı için Baba olarak nitelendirmektedir) tamamen Türk’tür ve bu özellikleri sergilemektedirler fakat yüz bin yıl öncesine ait Taş devri insanı olan Karainlilerin ırkı hakkında herhangi bir bulgu yoktur. Yüz bin yıl önce ırk kavramı olmadığından dolayı yazar yanlış veya eksik bilgi vermemek için yazarlık yetkilerini kullanarak Karain Kabilesi’ne Türk insanının ırk yapısına özgü değer yargıları vermiştir. Tarihi bağlamda bakıldığında bilinen insanlık tarihi M.Ö. 4000 yılına dayanmaktadır. Tarihin başlangıcından bu yana antropologlar tarafından tespit edilen ilk ırk olarak Sümerler kabul edilmektedir. Ancak günümüzde ulaşılan fosil kaynaklara göre insanlık tarihinde daha eski dönemlere gidildiğinde insanlar ırk değil tür olarak kategorize edilmişlerdir. Karainlilerin mızrak, ok, tuzak yapma gibi özelliklerine bakıldığında Homo Sapiens (Düşünen İnsan) özellikleri gösterdikleri anlaşılmaktadır. Nitekim Homo Sapiens demek düşünen, alet üretebilen ve bu aletleri kullanabilen insan türü demektir (Harari, 2015). Yazar tarihi bilgileri biraz gerçek biraz düş ile harmanlayıp Karain Kabilesine Türk kültürüne özgü daha gelişmiş bir ilkel insan özellikleri atfetmiştir.

6. “Romanlarda tarihi kültür kaynaklarına, şahıs ve eserlere değinilmiş midir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum

Geleneksel kültür unsurlarından bir tanesi de şudur “*Taşçı Amca’nın yonttuğu aletler hep elde tutulduğu için, av hayvanlarının çok yakınına gitmek gerekiyordu.*” (Adalı, 2019: C.I, S.17). Eserlerin her üç cildinde de yazar Taşçı Amca olarak nitelendirilen kişiden bahsetmektedir. Taşçı Amca diye bahsedilen kişinin Türk kültüründe demir, demirci, demir ustası gibi metaforlara denk geldiği tespit edilmiştir. Demir ustası Türk destanlarında bilgelik, cesaret, güç ve yardımlaşmayı temsil eder. Kahramanlar çoğu zaman bir demir ustasının yanına gidip akıl danışıp onun desteğini, yardımını alırlar. Ergenekon destanında, demir ustası Ergenekon Dağı’nda demir madeni bulur. Demir ustası ve Türk halkının yaktığı dev ateş ile demir dağ erir ve Türkler hapsedikleri dağdan kurtulup özgürlüğe kavuşurlar. Benzer şekilde Yaşar Kemal’in kaleme aldığı Ağrı Dağı Efsanesinde de Ahmet ve Gülbahar’ın kavuşmalarının önündeki en büyük engel olan Beyazıt Paşası Mahmut Han aşıkların kavuşmalarına hiçbir surette razı olmaz. Ne yapacağını artık bilemeyen Ahmet, Demirci Hüso’ya akıl danışır ve onun dediklerini yapar. İlerleyen bölümlerde ise bu defa Gülbahar, Demirci Hüso’ya gidip ona akıl danışır. Tıpkı bu örneklerde olduğu gibi Zaman Bisikleti serisinde de Çuka ve Anın adlı ilkel kabile

insanları Taşçı Amca'nın yanına gidip fikirlerini danışır ondan akıl isterler, yardım isterler. Taşçı Amca da Demir Ustası metaforunda olduğu gibi bilgelik, cesaret, güç ve yardımlaşmayı temsil eden özellikler sergilemektedir. Günümüzden yüz bin yıl öncesinde henüz demir metali keşfedilmediği için yazar çocuk okura demir ustası olarak yanlış bilgi vermek yerine taş ustasına demir ustası özelliklerini vererek sunmuştur. Nitekim demir metali M.Ö. 1200'ü yıllarda keşfedilmiştir (Özdemir, 2017: 16

7. "Romanlarda halkın geleneklerine, inanışlarına ve yaşayış biçimlerine değinilmiş midir?" sorusuna ilişkin bulgular ve yorum

Romanlarda Türk halk geleneklerinin yeme, içme gibi unsurlarına sıklıkla değinilmiştir. Türk mutfağı en eski dönemlerden bu yana zenginliği ve lezzetiyle bilinen köklü bir gelenektir. Romanlarda yazar Türk yemek kültürüne yönelik epey bilgi vermekle beraber Türk kültürünü tanıtmak amacıyla sık sık örnekler vermiştir. "*Babası Ara ile annesi İnin, çekirdeklerini ayıklayıp o meyveleri kış için kurutacaklardı.*" (Adalı, 2019: C.I, S.17). Bu örnekte olduğu gibi yaş sebze ve meyve kurutma geleneği Anadolu'nun en eski geleneklerinden biridir. "*Az sonra ateşi közlenmiş, uzun sopalara geçirilmiş et parçaları, mis gibi kokular çıkararak pişmeye başlamıştı.*" (Adalı, 2019: C.II, S.83), verilen bu örnekte yazar Türk mutfağının lezzetlerinden olan közde et pişirmek gibi vazgeçilmez yemeklerden bahsetmiştir. Serinin üçüncü cildinde yer alan "*Biz Elif'in hazırladığı nefis ceylan kebabını yerken, çıkan kokular Karain'e ulaşmış.*" (Adalı, 2018: C.III, S.24), örneğinde olduğu üzere yazar vahşi olup genelde çiğ et veya sebze, meyve ile beslenen Karainlilerin arasında yaşamaya mecbur kalınca Karainlilerin aksine avladığı ceylan eti ile kebab yaparak Türk yemek kültürünü eserlerine yansıtmıştır.

Turunç, sözcük anlamı itibarı ile Akdeniz bölgesine has kışın yapraklarını dökmeyen bir ağaç türüdür (TDK, 2019). "*Hazır ateşi yakmışken biraz su ısıt da size turunç çayı yapayım.*" (Adalı, 2018: C.III, S.84), örneğinde olduğu gibi romanlarda anlatılan olaylar Akdeniz bölgesinde geçmektedir. Yazar Akdeniz bölgesine has yöresel turunç meyvesine ve bölgenin tanıtıcı diğer bir bitkisi olan incire bilhassa üçüncü ciltte sıkça yer vermiştir. Olayların ana kahramanı olan Baba serinin üçüncü cildinde günümüzden yüz bin yıl öncesindeki Karain'de zaman içinde hapsolmuş ve o bölgede yaşamaya çalışmıştır. İkel bir kabile olan Karainliler o bölgede yaygın olarak görülen bir bitki olan inciri tanır ama zehirli olduğunu düşündükleri için asla yemezler. Baba ise bir gün çıktığı dağ gezisinde tesadüfen incir ağacına denk gelir ve kültürüne özgü olan incir meyvesini gördüğü için çok sevinir. İnciri Karain halkına da sunar ama zehirli olduğunu düşünen Karain halkı inciri yemeye yaklaşmayıp korkarlar. Baba inciri herkesin gözünün önünde yiyince cesaret bulan Anin adlı Karainli kız da dener ve gerçekten incirin çok tatlı bir meyve olduğunu anlar. Kabile halkı da incir meyvesini dener ve çok beğenir. Bu sayede Karain halkı incir meyvesi ile tanışıp yeni bir besin maddesi olarak bu yeni meyveyi stoklarına ekler. Bu olaya sevinen Baba ise duygularını şu cümleyle ifade eder: "*Anadolu'nun en lezzetli meyvelerinden olan incir, sonunda sınava geçmişti.*" (Adalı, 2018: C.III, S.88). İncirin Akdeniz halkının kültüründe ne kadar yerleşik olduğunu yazar "*Ertesi sabah kahvaltıda, incir şerbeti ile tatlandırılmış ada çayı vardı.*" (Adalı, 2018: C.III, S.89), örneğinde olduğu gibi sıklıkla işlemiştir. Romanlarda sadece bölgeye değil Türk toplumuna özgü damak tadının da üstünde durulmuş ve işlenmiştir "*Keşke biraz soğan ya da sarımsak olsaydı...*" (Adalı, 2018: C.III, S.67), "*Soğan!*" diye bağırırım heyecanla." (Adalı, 2018: C.III, S.79).

Bunlar gibi Türk yemek kültürünü tanıtıcı birçok örnek romanlarda yer almalarına karşın genellikle et yemekleri üzerinde durulmuştur. Bu da en eski Türk uygarlıklarından beri Türk mutfağının vazgeçilmezi olup Türklere savaşçılık özelliği verdiği inanan et yemeklerinin Türk milleti için ne denli ayırt edici olduğunu yansıtmaları bakımından önemlidir. Eserler bu gibi Türk yemek kültürüne yönelik birçok örnek içermesi bakımından yeterli ve zengindir.

Eserler gelenek-görenekler açısından bakıldığında Türk milletinin köklü adetlerini çocuklara aktarmada yeterli ve uygundur. "*Zaman Bisikletini hiç görmemiş gibi yapıp Elif'in pişirdiği (Elif, Yağmur'la Damla'nın annesi yani benim eşim) kahvemi alarak koltuğuma oturdum ve gazetemi okumaya başladım.*" (Adalı, 2019: C. I, S.22). Örnekte de olduğu gibi kahve kültürü Türk milletinin en eski geleneklerinden biridir. Türklerin kahve ile ilk tanışması 1517 yılında Yemen Valisi Özdemir Paşa tarafından İstanbul'a Kanuni Sultan Süleyman'a sunulmak üzere getirilmesi ile olmuştur. O dönemden bu yana kahve Türk milletinin vazgeçilmez bir adeti olmuştur. Türk kahvesi ismini Türk usulüne göre pişirilmesinden alır. 2013 yılında Türk kahvesi geleneği Unesco'nun İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne kaydedilmiştir. Benzer şekilde Türk toplumunun ataerkil bir yapıdan oluşması sebebi ile babaya veya anneye verilen roller farklıdır. Bu roller örnekte olduğu gibi yazar tarafından eserlerde yer yer göndermelerde bulunularak sezdirilmiştir "*Ne soğuk espri. Çocuklar uyanmadan*

kahvaltılık bir şeyle hazırlayayım bari..." (Adalı, 2018: C.III, S.17). Burada olduğu yazar anneye özgü olan yemek yapmak, kahvaltı yapmak, şefkatli olmak gibi özellikleri eserlerinde aktarmıştır.

"Kurutulup bükülmüş bağırsaktan yapılmış, Çuka'nın kullandığından çok daha sağlam bir ipti bu." (Adalı, 2019: C.I, S.20), "Bir de hayvan bağırsaklarından yaptığınız en ince iplerden getirin." (Adalı, 2018: C.III, S.29). Eserlerde hekimlik geleneğine özgü bahsedilen bağırsaktan yapılma iplerden bahsedilerek yazar hem tarihi hem ilmi bilgiler sunmuştur. Günümüzde ameliyatlarda kullanılan keten veya ipekten yapılma ipler yerine eski dönemlerde İbn-i Sina tarafından keşfedildiği bilinen bağırsak ipi kullanılmaktaydı. Bu ipler genellikle kedi bağırsağından yapılıp dikildiği deri dokusu ile bütünleşip yok olurdu. Fakat eserde bağırsakların ameliyat ipi olarak kullanılmasından ziyade organ, halat gibi kullanıldığı aktarılmaktadır. Bunun ne denli doğru bir bilgi olduğu tartışılabilir bir konu iken eserlerin fantastik türde kurgusal olmaları sebebi ile gerçeklikten ziyade "Körpe birkaç incir yaprağını haşlayıp yaranın üstüne koyun. Kanamayı durdurur." (Adalı, 2018: C.III, S.97) örneğinde olduğu gibi kocakarı veya lokman hekimlik tarzı denilebilecek anekdotlar vermesi açısından önemlidir. Romanlarda bahsedilen olayların geçtiği Karain Mağarası Akdeniz'de bölgesinde yer alan bir bölgededir. Akdeniz bölgesinin tanıtıcı bitkilerinden olan incir meyvesi bölge halkı tarafından sevilen ve ön plana çıkan meyvelerdendir. Yazar eserinde incir meyvesine meyve olmanın yanı sıra tıbbi ilaç olarak da değinerek bölge insanı için ne kadar değerli olduğunu aktarmıştır.

Yazar eserlerinde ilkel dönem ile günümüz dönemine ait hem Türk kültürüne özgü çocuk oyunlarına hem evrensel çocuk oyunlarına sıkça yer vermiştir. Birinci ciltte Baba, Yağmur ve Damla'nın yine geçmişe yolculuk yaptıkları bir seferde Çuka'nın sapan ismiyle anılan aleti icat edişine tanık olurlar "Çuka, tavşan gibi keklik gibi küçük av hayvanlarını uzaktan avlayabilecekleri sapanı icat etmişlerdi." (Adalı, 2019: C.I, S.103). Sapan özü itibarıyla çocuk oyunu ve oyuncağı olarak tasarlanmamıştır. Örnekte olduğu üzere asli olarak avlanma aracı olarak hayvanları avlamak, vurmak, öldürmek için tasarlanmıştır. Fakat zamanla teknolojinin gelişmesi ve artık sapanı ihtiyaç duyulmaması sebebi ile bir çocuk oyuncağı gibi algılanmaya çocuklar için tasarlanıp üretilmeye başlanmıştır. Serinin ikinci cildinde ise yine eser kahramanlarının geçmişe yolculuk yaptıkları bir seferde ilkel bir insan olan Anin adlı kızın kabile çocukları ile yaptığı şu oyun "Koşma sürerken, içlerinden biri çemberin içine girip Anin'in önüne çöküyor, onun uzattığı elmayı alıp yeniden koşmaya başlıyor." (Adalı, 2019: C.II, S.16) günümüzde mendil kapmaca olarak bilinen çağdaş çocuk oyununa bir göndermedir. Mendil kapmaca oyununda; çocuklar yere çökerek bir halka oluştururlar, bir kişi ayakta bu halka etrafında gezinip elindeki mendili çökenlerden birinin üstüne atıp koşmaya başlar. Her iki oyun karşılaştırıldığında birbirlerine apaçık benzedikleri ve yazarın gönderme yaptığı anlaşılmaktadır. Bunların yanı sıra yazar eserlerde "Kızlar, yaz sıcağından böyle birdenbire kış ortamına girmenin heyecanı ile bağırsık çığırış kartopu oynamaya kalkıştırsa da engel oldum." (Adalı, 2019: C.I, S.91), "Hem ağaçlı, daha sakın bir yerdi orası hem de çocuk bahçesindeki salıncak, tahterevalli falan hoşlarına gidebilirdi." (Adalı, 2019: C.II, S.35) gibi hem evrensel hem milli birçok çocuk oyununa yer vermiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde; anne-babaların iş dünyasına yönelmeleri ve şehirleşme kültürü ile birlikte çocuklarla yeteri kadar ilgilenmedikleri bilinmektedir. Ebeveynler çocuklarını teknolojik cihazlara yönlendirip toplumdaki ve yaşadığı kültürden soyut olarak yetiştirme durumunda kaldıkları da yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır. Bu da kültürel yozlaşmaya ve çözülmeye sebep olmaktadır. Bunu engellemenin en etkili aracı öncelikli olarak ebeveynlerin çocuklarıyla ilgilenmeleri ve çocukları teknolojik cihazlara yönlendirmek yerine onları masal, hikâye, roman gibi kitaplara yönlendirmeleri hususudur. Bilgin Adalı'nın eserlerinde olduğu gibi kültürel unsurlarla donatılmış eserler çocuklara toplumunu tanıma ve toplumun farkındalık sahibi bir bireyi olma imkânı tanır. Bilgin Adalı eserlerini yazarken gerçek olayları fantastik bir bakış açısıyla yazarak çocuklara okurken sıkılmayacakları, hayal dünyalarını geliştiren bilgi ve eğlenceli içerikli olacak şekilde bir yol izlemiştir. Çalışma dâhilinde Bilgin Adalı'nın Zaman Bisikleti roman serisi kültürel unsurlar açısından tahlil edilmiş ve eserlerde yer alan unsurlar romanlardan alıntı yapılan örnek cümlelerle sunulmuştur. Hayal dünyası ile gerçek dünya arasında dönüşümlü bir kurgu olmasının çocuk okurda merak uyandırarak çocuklarda ilgiyi artırdığı görülmektedir.

Çocuk edebiyatı türü olan roman, çocuğun olayları çok yönlü bir şekilde düşünme becerisine sahip olduğu on bir yaş sonrası keyifle okuyabileceği eserlerdir. Roman, çocuklara, olayların sebepleri hakkında akıl yürütme, bağlantı kurabilme, olayın bütününe bakarak parçaları görebilme imkânı tanır

(Gülyüz, 2006:308). Her toplumun sanat eserleri, edebiyatı kültüründen izler taşır. Romanlar da diğer halk edebiyatı ve edebi ürünler gibi kültürün taşıyıcı unsurlarından birisidir. Barındırdığı detaylı anlatımlar ve aktarımlarla dayalı yapısı ile yaşanılmış, yaşanan ve yaşanmakta olan olgu ve olaylar metinlerde yer alan birçok mesaj çocuklara doğrudan anlatımla veya sezdirilerek aktarılır. Bu mesajlar taşıdıkları kültürün değerlerine vurgulamalarda bulunarak, kültür aktarımına katkıda bulunur (Saluk, 2018: 49).

Romanlarda denk gelinen fakat günümüzde pek kullanılmayan ok, mızrak, taş gibi eşyalar bugün ancak halk oyunlarında birer materyal olarak kullanılmakta veya halk bilimi unsuru olarak müzelerde sergilenmektedir. Fantastik çocuk eserlerinde yazar tarafından hayal ürünü bir gerçeklik tasavvur edilerek düşsel faaliyetlere epey yer verilmektedir.

Adalı'nın eserlerinde verilmek istenen kültürel değerler, fantastik öğeler aracılığıyla çocuklara aktarılmıştır. Yazar, kültürel öğelere sık sık yer vererek eserlerine olan ilgiyi artırmakta, eserlerini daha eğlenceli, keyif verici hale getirmektedir. Düş-gerçek arasındaki Adalı'nın yapıtlarında, bilinmeyen zamanlarda bilinmeyen kahramanlarla buluşturulan çocuk okurun zihinsel ve kültürel gelişimi desteklenmiştir.

Yapılan bu araştırmanın sonucunda yapılacak çalışmalarla ilgili bazı önerilerde bulunulmuştur:

- Bilgin Adalı'nın incelenen Zaman Bisikleti roman serisi çocuk edebiyatı açısından niteliklidir. Bu sebeple yazarın diğer eserlerinin araştırılıp çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesinde fayda vardır.
- Çocukların okudukları eserler, kişiliklerine ve hayal dünyalarına hitap ettikleri için eserlerde kahramanların özenle seçilmesi ve çocukların algı seviyesine uygun olmasında fayda vardır.
- Çocuk romanlarına yönelik çalışmalar artırılmalıdır. Zira çocuk yazını alanında en az çalışma yapılan alanlardan biri çocuk romanlarıdır. Oysaki çocukları sıkımayacak uzunluktaki romanlar çocukların biliş ve duyuş algıları ile odaklanma düzeylerini geliştirecektir.
- Çocuk okurları kitaplara çekebilmek için yazarların eserlerinde çocuk okurun anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılır bir dil kullanması, dilin zenginliği ve gücü çocuklara sezdirilmede fayda sağlayacaktır.
- Eserlerde çocuklara birlik, beraberlik, yardımlaşma, vatan ve millet sevgisi, gelenek-görenekler, toplumsal ve kültürel değerler gibi içinde yaşadığı coğrafyayı ve toplumu tanıtıcı unsurlar serpiştirilerek verilmesi; millet, kültür bilincinin aktarılmasına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adalı, B. (2019). *Zaman Bisikleti 1* (1. Cilt). İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Adalı, B. (2019). *Zaman Bisikleti 2-Geçmişten Gelen Konuklar* (2. Cilt). İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Adalı, B. (2018). *Zaman Bisikleti 3-Zamanda Kaza* (3. Cilt). İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Akbayır, S. (2010). *Çocuğum Neyi Okumalı? 9 Ay-14 Yaş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akyüz, M. (2018). Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından Muzaffer İzgü'nün Çocuk Romanlarındaki Karakterler. *Türük Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (15): 305-318.
- Baş, B. (2012). *Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Kriter Yayıncılık.
- Boratav, P. N. (1969). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Çiftçi, F. (2015). "Çocuk Edebiyatında Yaş Gruplarına Göre Kitaplar ve Özellikleri". *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1): 125-137.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Enginün, İ. (2006). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19): 213-222.
- Fırat, H. (2008). Çocuk Romanlarında Sosyal Yaşama Yönelik Eğitsel Değerler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (20): 87-102.
- Gülyüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Harari, Y. N. (2015). *Hayvanlardan Tanrılara-Sapiens*. (Çeviren: E. Genç), İstanbul: Kolektif Kitap.
- Karakurt İ. G. (2019). Yürekdede ile Padişah Adlı Masalın Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, (2): 47-60.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Meriç, C. (2017). *Kültürden İrfana*. İstanbul; İletişim Yayınları.

- Özdemir, M. (2014). Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Kültürü Açısından Eğitim Fakültelerinde Okutulan "Çocuk Edebiyatı" Dersleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9).
- Özlük, N. (2011). *Türk Edebiyatında Fantastik Roman*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Özpolat, V. (2009). *Demokratik Vatandaşlık-Birlikte Yaşama Kültürü*. Sakarya: Hegem Vakıf Yayınları.
- Saluk, R. G. (2018). Menzel'in Dilinden Billur Köşk Masalları. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2 (1): 41-51.
- Smith, P. (2005). *Kültürel Kuram*. Çev. Selim Güzelsarı ve İbrahim Gündoğdu. İstanbul: Babil Yayınevi.
- Sönmez, H. (2012). Rıfat Ilgaz'ın Şiirlerinde Çocuk. *Akademik Bakış*, (30): 1-20.
- Sönmez, H. (2019). Bilişsel ve Duyuşsal/Üstbilişsel Temelli Hikâye Değerlendirme Stratejisi ve Dereceli Puanlama Anahtarı. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20): 1079-1119.
- Sönmez, H. ve Hesapçioğlu, S. T. (2017). İlköğretim Öğrencilerinin Standart Türkçedeki Ünsüzleri Sesletimleri Üzerine Bir İnceleme. *İlköğretim Online*, (16): 497-508, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Türk Dil Kurumu (2020). *Güncel Türkçe Sözlük*. <http://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Ungan, S. ve Demir, E. (2016). Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazarları ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme. *Türkiye Eğitim Dergisi*, (1): 40-65.